

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини

РЕФЕРАТ

на

ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

освітнього ступеня «магістр»

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТАРШИХ
ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КАЗКИ»**

Виконала: студентка II курсу 601 групи
денної форми навчання

спеціальності: 012 Дошкільна освіта.

Освітня програма: Дошкільна освіта.

Іванищів В.М.

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології
та педагогіки розвитку дитини

Підлипняк І.Ю.

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти

Попиченко С.С.

Актуальність теми. Ознайомлення дитини з природою – один із головних засобів її розвитку. В його процесі розширюється орієнтація дітей у навколишньому середовищі, формуються пізнавальні здібності, виховується відповідальне ставлення до природи. Ознайомлення дітей дошкільного віку зі світом природи є найважливішим засобом формування гармонійної всебічно розвиненої особистості, що володіє знаннями й навичками природо доцільної поведінки в природі.

Завжди цікавими для дошкільників є казки природознавчого змісту. Цікавою є сама форма пізнання – через уяву і фантазію і звичний, але дискантний світ природи постає перед дітьми у іншому несподіваному аспекті: чуттєвому, таємничому, емоційно – забарвленому.

Мета дослідження: з'ясувати, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови ефективного формування природничо-екологічної компетенції старших дошкільників засобами авторської природознавчої казки.

Завдання дослідження:

- вивчити філософську, психолого-педагогічну та методичну літературу з теми дослідження;

- з'ясувати та теоретично обґрунтувати педагогічні умови ефективного використання авторської казки у формуванні природничо-екологічної компетенції старших дошкільників;

- скласти та реалізувати програму експериментальної перевірки висунутих педагогічних умов;

- зробити кількісний та якісний аналіз отриманих результатів дослідження.

Об'єкт дослідження: освітній процес у закладі дошкільної освіти.

Предмет дослідження: формування природничо-екологічної компетенції дітей старшого дошкільного віку засобами авторської природознавчої казки.

Гіпотеза дослідження: формування природничо-екологічної компетенції старших дошкільників буде більш ефективним за педагогічних умов використання творчих вправ, мовних логічних завдань та сторітелінгу в роботі з авторськими казками природознавчого змісту.

Методи дослідження: теоретичний аналіз філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури; педагогічний експеримент; математична обробка результатів дослідження.

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1. Компетентнісний підхід в освіті прийшов на зміну знаннєвої парадигми і пов'язаний з особистісно орієнтованим та діяльнісним підходами до навчання. Він акцентує увагу на результатах освіти, яка розглядається не як сума засвоєної інформації, а як здатність людини діяти у різних ситуаціях і проявляється у суб'єктивних надбаннях кожного, які можна виміряти.

Компетентнісний підхід визначає результативно-цільову спрямованість освіти. Вчені визначають «компетенцію» як ціль освітньої діяльності, а «компетентність» як міру, повноту її досягнення конкретним об'єктом освітньої діяльності. Сучасний державний стандарт дошкільної освіти спрямовує освітній процес на формування у дошкільників компетенцій.

2. Погіршення стану навколишнього середовища поставило на межу виживання населення планети і питання формування екологічної культури постало стало життєвою потребою сучасного і майбутнього суспільства. Зважаючи на те, що самим сензитивним періодом у розвитку людини є дошкільне дитинство, основи екологічної культури та екологічної свідомості мають бути закладені саме в цей час. В галузі природничої освіти спостерігаються нові підходи (екологічний, естетико-екологічний, середовищний, діяльнісний, інтегрований) і розробляються нові технології («театр фізичного розвитку й оздоровлення»; досягнення рівноваги між особистістю та соціоприродним середовищем засобом ботмерівської гімнастики; використання пейзажного живопису у формуванні естетичного

ставлення до природи; використання інтегрованих завдань з пріоритетом логіко-математичного змісту; STREAM-освіта та технологія використання казки у формуванні основ екологічної культури дошкільників).

3. Дитина народжується з прагненням до пізнання навколишнього світу, але вона не здатна утримувати довільну увагу, не має життєвого досвіду, не може засвоювати складну інформацію і потребує специфічних засобів, які відповідали б її віковим можливостям. Вчені доводять, що таким засобом є казка і виокремлюють авторську природознавчу казку, яка несе достовірну наукову інформацію, але через фантастичні казкові образи і сюжети. Вони вивчають окремі аспекти використання природознавчих казок у екологічному вихованні дошкільнят і визначають особливості роботи з казками, об'єднують казки в три умовні групи (у яких діти отримують знання про певний об'єкт чи явище природи; у яких діти отримують знання відразу про декілька об'єктів та явищ у природі, про зв'язки і залежності, що існують у природі; казки, що дають змогу систематизувати отримані раніше знання та акумулювати їх у яскраві образи лісу, степу, краплинки), визначають особливості роботи з казкою, правила роботи з казкою, використання ТРРЗ, ігор, творчих вправ, сторітелінгу.

Вчені, що досліджують питання використання казки, виокремлюють ряд педагогічних умов, ефективних у формуванні природничо-екологічної компетенції дошкільників. Зокрема такі: використання казки у процесі спілкування з дітьми в різних видах діяльності; використання наочності у процесі роботи з казкою; застосування казок в системі; єдність позицій педагогів і батьків стосовно використання казок у процесі екологічного виховання дітей.

У дослідженні було визначено наступні педагогічні умови: у роботі з природознавчими казками використовувати творчі, мовно-логічні завдання та сторітелінг.

Програма експериментальної роботи реалізовувалась впродовж двох місяців. Результати дослідження підтвердили висунуту гіпотезу і довели ефективність використання визначених педагогічних умов.

Таким чином, авторська природознавча казка несе наукову інформацію, але спосіб її подання має бути емоційно насиченим і цікавим, що забезпечить засвоєння дошкільниками екологічних знань, уявлень про взаємозв'язки в природі та місце людини в ній. Сприятиме формуванню позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля, формуванню екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку. Казка повинна використовуватися системно, у різних видах діяльності, з урахуванням психологічних можливостей дошкільників.